

זמני השבת			
ר"ת	יציאה	כניסה	
21:06	20:31	19:13	ירושלים
21:03	20:33	19:28	תל אביב
21:07	20:35	19:21	חיפה
21:04	20:32	19:29	באר שבע

ערכים

העלון טעון גניזה

שיעור חשבון

תרמית הקופים בג'ונגל, הניצחון על חשבון
ומה אנו יכולים ללמוד מהם

עונה על כך הגמרא: "אמר רב שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב 'על כן יאמרו המושלים', המושלים - אלו המושלים בְּיָצָרָם. בואו חשבון - בואו ונחשב חשבוננו של עולם, הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה. תבנה ותכונן - אם אתה עושה כן תִּבְנֶה בעולם הזה, ותִּכְוֶנן לעולם הבא..."

הקשר בין המשל לנמשל דרוש עיון. אך כאשר נעמיק במה שהתרחש שם, בחשבון, נעשה גם אנו את חשבון נפשנו. במבט שטחי וארצי, סביר להניח שכאשר סיחון צלח את המלחמה וכבש את חבל חשבון, שהיה נחשב אז לחבל ארץ אסטרטגי וקשה לכיבוש, הוא היה מלא גאווה וסיפוק. אילו הייתה תקשורת בימים דאז, היו הכותרות בחדשות מהללות את הניצחון המרהיב של סיחון.

אך הפרשנות של היהדות היא: "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון". בא רב שמואל בר נחמן ללמדנו מפרשה זו את כוחו וחולשתו של היצר הרע. כאשר יהודי נופל לפיתוי יצרו, עליו לעשות חשבון, כיצד התרחש תהליך הנפילה? הרי כוחו של היצר הרע גדול הוא מאוד, וזאת משום שהוא מספק לאדם הנאה מיידית, חמה מהתנור... בעוד שהיצר הטוב משלם בצ'ק דחוי... הוא דורש מאדם להסתכל רחוק וגבוה, לצפות את העתיד.

שורש המלחמה בין יצר הרע ליצר הטוב, הוא בין אנשי ה'עכשיו' לאנשי ה'חשבון', בין אנשי ה'נעים' לאנשי ה'טוב'. בין אלו הרואים רק את אשר לפניהם, לבין האנשים הצופים לעתיד. "בואו חשבון" משמעו: תתבונן גבוה יותר, עמוק יותר, פנימה יותר!

כאשר מתבוננים בעומקם של דברים, מגלים את הסוד. מבינים כיצד פועל היצר הרע, היכן הוא טומן את מלכודותיו השטניות - כמו במשל הקופים מול אותם כפריים נבערים, לו היו הכפריים חושבים רגע לפני שהסתווורו מהדולרים החלומיים שהבטיח העוזר הערמומי: האם להבטחותיו יש כיסוי...? וכי לאלפי קופים זקוק האיש, או לאלפי דולרים...?

"על כן יאמרו המושלים בואו חשבון", רגע לפני הנפילה, על היהודי לחשוב קמעה על העתיד; עם אלו קופים עלובים הוא עלול להישאר... עם איזו עוגמת נפש הוא יתמודד בעתיד על טיפשותו... וכשיעשה זאת, ייווכח שכדאי לו להתגבר בהווה - שכולו הבל הבלים, בשביל העתיד הנצחי הזהיר.

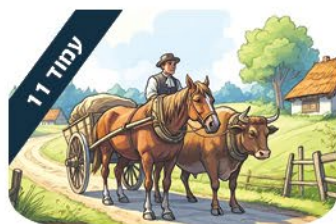
אל כפר נידח, השוכן אי שם במעמקי הג'ונגל, הגיעו שני אורחים - איש עסקים בעל הופעה מרשימה, המלווה בעוזר מסור. לאחר מספר ימי מנוחה בבקתה שהוקצתה לו, אסף איש העסקים את כל תושבי הכפר בכיכר המרכזית, ובשורה מרתקת בפיו. הוא הודיע כי היות והוא חובב קופים גדול, הוא הגיע במיוחד אל האזור הזה כדי לאסוף לו קופים רבים ככל האפשר. הוא מוכן לשלם על כל קוף שיינתן לו 10 דולרים. הכפריים, שבסביבתם היו קופים רבים, יצאו בהמוניהם אל היער, והחלו ללכוד אותם. האיש קנה מהם אלפי קופים תמורת 10 דולרים לאחד, והכניסם לכלוב ענק במרכז הג'ונגל, כלוב שהוכן במיוחד עבור כך.

משהצטמצמה אוכלוסיית הקופים בג'ונגל, עד שקשה מאוד היה לאתרם, חדלו הכפריים ממאמציהם. כיוון שכך, כינס שוב איש העסקים את בני הכפר, ועדכן אותם כי מעתה הוא ישלם בעבור כל קוף מחיר כפול - 20 דולר. הודעה זו חידשה את מאמצי הכפריים, והם שבו במרץ למלאכת לכידת הקופים. אלא שבמהרה אזלה שוב אספקת הקופים מן הסביבה, ואיש העסקים הודיע כי מעתה הוא מוכן לרכוש כל קוף ב-50 דולר, אבל מכיוון שהוא חייב לנסוע העירה לצורך עסקיו, העוזר שלו ייצג אותו בהעדרו, ויבצע את רכישת הקופים בעבורו.

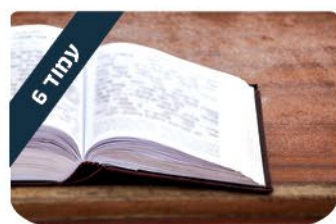
כשנסע ה'בוס', פנה העוזר אל הכפריים ואמר להם: "הסתכלו על כל הקופים שבכלוב הענק הזה, אותם רכש מעסיקי. אני מוכן למכור לכם כל קוף תמורת 35 דולר, וכשהבוס שלי ישוב לכאן, תוכלו למכור לו אותם תמורת 50 דולר לראש".

התלהבו הכפריים מהעסקה הרווחית שעמדה בפתחם. הם אספו וריכזו את כל חסכוניהם, וקנו מהעוזר את כל אלפי הקופים. ומאז, הם לא ראו יותר לא את האיש ולא את עוזרו... כל מה שראו סביבם היו אלפי קופים, אותם רכשו במיטב כספם...

בסיומה של פרשת חוקת, מספרת לנו התורה על כיבושה של סיחון על ידי בני ישראל, ולאחר מכן מאריכה בתיאור נרחב על כיבוש חבל הארץ ששמו 'חשבון': "כי חשבון עיר סיחון מלך האמורי היא, והוא נלחם במלך מואב הראשון, וייקה את כל ארצו מידו עד ארנון. על כן יאמרו המושלים, בואו חשבון, תיבנה ותיכונן עיר סיחון". יש להבין, מה ניתן ללמוד מכאן לדרושה?

עמוד 11
ערכים לילדים
משל ותבונה

עמוד 6
הניצחון היהודי
בית ועד לחכמים

עמוד 5
הרב שמואל רוטנר
הרעה לעובדי ה'

עמוד 4
הרב דניאל נשיא
זיכרון הנפש

מחשבות טובות

הרב דוד ברורמן

הרופא שב לביתו, וסיפר למשפחתו בהשתאות: "היה זה בוקר עמוס במרפאה. בשעה שמונה וחצי, איש זקן, בשנות השמונים לחייו, נכנס למרפאה על מנת להוציא תפרים מפצע בבוהן ידו. האיש אמר כי הוא ממנהר מאוד. אמרתי לו שימתין, כיוון שהייתי עסוק

בחולה אחר. ידעתי שתעבור לפחות שעה עד שאתפנה.

"ראיתי כי האיש מסתכל כל העת בשעונו, והחלטתי לגשת אליו. תוך כדי הטיפול, שאלתי אותו לאן הוא ממנהר, והאם יש לו פגישה חשובה עם רופא. האיש ענה לי: 'לא, אני הולך לפגוש רופא. אני צריך ללכת לבקר את רעייתי, הנמצאת במחלקה סיעודית בבית החולים ולאכול אֶתָה ארוחת בוקר'. שאלתי את האיש במה רעייתו חולה, והוא ענה כי היא מאושפזת בבית החולים כבר מספר שנים, מאחר והיא חולה במחלת האלצהיימר.

בתום הטיפול שאלתי את האיש, אם רעייתו תדאג אם הוא יאחר מעט. הוא ענה לי: 'לא, היא לא תדאג, בחמש השנים האחרונות היא אינה מזהה איש, וגם לא אותי'. התפלאתי מאוד, ושאלתי אותו: 'ואתה הולך אליה כל בוקר, למרות שאינה יודעת מה קורה איתה ואינה יודעת מי אתה?!' האיש חיך, הניח ידו על ליבו, ואמר: 'היא אינה יודעת מי אני, אבל אני יודע מי היא, ומה היא הייתה'.

האם אנחנו גם בלכאורה הסתר פנים, יודעים מי הוא האלוקים? מה הוא עשה בשבילנו?

משבר לפני גאולה

לאחר ארבעים שנות נדודים, מתקרב עם ישראל לגבול ארץ אדום. עטופים בניסים גלויים, כאכילת המן במדבר, ענני כבוד, בארה של מרים, ועוד. עם ישראל נמצא בשלבים האחרונים של נדודי המדבר, הארץ המובטחת כבר באופק. אך דווקא אז מרחש משבר: "וייסעו מהר ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך. וידבר העם בא-לוקים ובמשה למה העליטנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל".

אבא, תודה!

מודעות לסכנה

מדוע דווקא כעת נפשם קצרה? מה התחולל דווקא בימים אלו?

רש"י במקום מבאר: "ותקצר נפש העם בדרך - בטורח הדרך שהוקשה להם. אמרו: עכשיו היינו קרובים להיכנס לארץ ואנו חוזרים לאחורינו, כך חזרו אבותינו ונשתהו שלשים ושמונה שנה עד היום, לפיכך קצרה נפשם בעיני הדרך".

ומבאר זאת הנצי"ב: "ותקצר נפש העם בדרך - שבאו קרוב למקום הכניסה ונעשית דרך רחוקה, משום הכי היה קשה לסבול יותר מדרך רחוקה באמת". ומיהם אותם מתרעמים? מלמדנו האור החיים הקדוש: "רבותינו אמרו, כי

האיש חיך, הניח ידו על ליבו, ואמר: 'היא אינה יודעת מי אני, אבל אני יודע מי היא, ומה היא הייתה'.

המדברים היו שירי העם שנגזרה עליהם גזירה למות במדבר. שלא היה להם נחת רוח במדבר והיו קצים בחייהם, מה שאין כן הנכנסים שהיה להם נחת רוח במדבר". כלומר, מדובר בקבוצה קטנה, היודעת בוודאות שלא תראה את ארץ ישראל - הם אלה המתרעמים על טורח הדרך, הלחם הקלוקל, והיעדר המים.

משה לא משיב למתרעמים, אבל הקב"ה כן משיב: "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל".

חסד שהואר

לא סתם הם הוכו דווקא בנחשים. לדעת הגרש"ר הירש: "פירוש 'שלח' בלשון קל, הוא: לשגר, להניע דבר לקראת מטר. ואילו 'שלח'

בלשון פיעל הוא על פי רוב לפטור דבר ולשחרר אותו, לא לעכב אותו ולא לעצור בעדו, להניח לו ללכת בדרכו הטבעית ולתת לו לנוע כרצונו... גם כאן אין פירושו - ה' שיגר נחשים, אלא הוא 'שחרר' את הנחשים ולא עיכב בעדם. הנחשים היו במדבר 'מאז ומתמיד' אך עד כה ה' עיכב אותם בכוחו. עתה ה' הרפה מהם והנחשים של המדבר הלכו בדרכם הטבעית וינשכו את העם". הטוב האלוקי שעטף את עם ישראל בארבעים שנה במדבר, מנע מהם את המפגע של הנחשים; שהמדבר הוא ביתם הטבעי. אלא שנסתר זה פעל כל עוד העם ראוי לכך, אך כאשר הוא חטא ופגם בקדושתו, הוא אינו ראוי לברכה האלוקית, והקב"ה מסיר ממנו את ברכת השפע ואת הגנתו. העם נבהל וחרד מנחשים אלו, ופונה אל משה בבקשת מחילה.

"ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוח וראה אותו וחי". ואכן, "ויעש משה נחש נחושת וישימהו על הנס והיה אם נשך הנחש את האיש והביט אל נחש הנחושת וחי" (במדבר כא, ד-ט).

מודעות

מבאר שם הגרש"ר הירש: "נישוח הנחשים הייתה לו רק מטרה אחת, הוא הראה לעם את הסכנות האורבות לו במדבר על כל צעד ושעל, ורק כוח הנס של ה' הרחיק אותן מעליו עד כה. והוא הרחיק אותן עד כדי כך שלא ניחשו ולא שיערו את קיומן. ועתה - כל הנשוח יקבע בליבו את דמות הנחש למען 'זכור' אותו גם לאחר מכן, כאשר חסד ה' ירחיק את הנחשים. כך ירגיש תמיד בקיומן של הסכנות שהגנת ה' מעבירה אותנו על פניהן בכל יום ובכל שעה בלא שנהיה מודעים להם. ונמצא שכל נשימה של חיינו תהיה מתנה חדשה של כוח ה' וטובו ונהיה בכל עת בבחינת ניצולים".

וממשיך הגרש"ר במסר נוקב, שעל כולנו להפנים היטב: "הנה אדם עשוי להתפייס עם כל גורל - גם עם השגרה המביאה אותו לידי קוצר רוח, משום שלא זכה ב'פייס' של מתנה אלוקית מיוחדת - אם רק יראה את עצמו בכל עת כמי שניצל מן הסכנה בחסד ה' וחייו ניתנו לו במתנה... אם ידע שהוא מתהלך על פני תהום פעורה שהקל-הטוב והמטיב מעלים אותה מעיניו לבל יהא ראשו סחרחר. ובכנפי נשרים של עוז וטובו הוא מעביר אותו על פניה. הוא יברך את ה' שגמלו כל טוב. אם רק יראה את הנחשים השרפים האורבים בדרכו כשהם נעלמים מן העין... ורק הגנת ה' הכל יכולה הופכת אותם מחוסרי אונים".

תרמו וקבלו שבת חוויתית במגוון מלונות*

1-800-35-35-26

ידי זכרים
זכיתם להשיב מאות משפחות לבוראם
זכיתם בשבת מרוממת ומרגשת

לתגובות והערות-מערכת: 072-3303580 alon@arachim.org

© כל הזכויות שמורות // העלון הופק ע"י מחלקת דיגיטל ערכים בשיתוף מחלקת בוגרים
עורך ראשי: הרב משה לנדאו // עורך משנה: יהודה פרידמן // עריכה לשונית: נ. בן צבי // עיצוב גרפי: ג. קוט

לרבים

נקדת מבט

הרב משה לנדאו

'ככה'

כיצד תדעו מה באמת עליכם לעשות?

הסוציולוג סמואל אולינר ביקש לבדוק מה גרם לאנשים לא-יהודים, לסכן את חייהם במלחמת העולם השנייה ולהציל יהודים. הוא השווה בין הגיבורים הללו לבין שכניהם, שלא הצילו יהודים. המשותף ביניהם היה רב: לא הייתה בהם שנאה ליהודים, הרקע החינוכי דומה, העיסוק שלהם היה דומה. גם המצב הכלכלי. הם גרו באותה שכונה, וההשקפות הדתיות והפוליטיות שלהם היו דומות.

אולינר מצא הבדל אחד קטן... אבל גדול. כולם בילדותם, היו מרדנים כמו כל הילדים. ההורים של כולם גם הענישו אותם כמו את כל הילדים. אבל ההורים של

מצילי היהודים חינו אותם קצת אחרת. האנשים שעמדו מהצד ולא הגישו סיוע ליהודים, דיברו על כך שההורים שלהם בעיקר הענישו אותם כשהתנהגו לא יפה, כדי ש'בינו' שהם לא בסדר. אבל חסידי אומות העולם סיפרו, שההורים שלהם יותר הסבירו להם מדוע נהגו לא בסדר.

להסביר

יש כמה דרכים להסביר לילד שהוא לא בסדר. הדרך הראשונה היא להסביר לו, "ככה שיבין", שלא כדאי לו לעשות את זה שוב, כי "עוד פעם אחת... תראה מה אבא יעשה לך". זה לא באמת נקרא להסביר.

יש גם דרכים אחרות להסביר לילד. נאמר שהילד שלכם חזר מהגן עם פתק שהוא הרביץ לחבר שלו. (יופי, הילד שלכם לא פראייר, אבל בכל אופן, 'לא פראייר' זו לא תמיד תכונה טובה).

הנה דרך מקובלת להסביר... "שמוליק, למה הרבצת? אתה רוצה שגם לך יעשו ככה? לא כדאי לך. מי שמרביץ לא אוהבים אותו. אם תרביץ ירביצו גם לך. לא יהיו לך חברים". בקבוצת הנחיית ההורים הסבירו לאימא שגם כדאי להמחיש. אז הם 'מדגימים' (חלש) על הילד: "אתה רואה, זה לא נעים! ככה אתה רוצה שיעשו לך?"

זו דרך אחת להסביר, והיא בהחלט נשמעת מאוד משכנעת. רק שיש בה בעיה קטנה בהסבר הזה: יש מצב, שלשמוליק שלכם לא ממש אכפת שירביצו לו. לשיטתו, הוא בכל מקרה הכי חזק בגן... ובכלל הוא לא צריך חברים...

יש דרך נוספת להסביר לשמוליק מדוע לא מרביצים לחברים בגן. "שמוליק, שמעתי שהרבצת לבנימין. אתה יודע שאחרי שהרבצת לו, היה לו כואב... גם בלב. הוא היה מאוד עצוב. הוא הלך הצידה ובכה נורא. אנחנו אנשים טובים. אנחנו לא עושים דברים רעים. אנחנו לא גורמים לאחרים להרגיש רע".

אולי ההסבר הזה נשמע פחות 'מבטיח' אבל את ההבדל בין שני ההסברים, רואים בזמני מבחן. הילדים שחינכו אותם בהסברים "למה לא כדאי להם לדחוף", כל החיים יעשו שיקולי כדאיות - תועלת והפסד. "אם אני אציל יהודי, ייתכן שאני אתפס. למה להסתכן?!" אבל הילדים שקיבלו הסבר אמיתי, למה באמת המעשה שלהם לא ראוי, עשו רק שיקולי אמת וצדק. "אם היהודים נמצאים במצב סכנה, על לא עוול בכפם, כיצד אפשר לעמוד מנגד?"

חוקת התורה

הסוד של אולינר כתוב בשלוש מילים, בפתח פרשת חוקת. "זאת חוקת התורה...". מילא פרה אדומה היא חוקה, משהו שאי אפשר ממש להבין, אבל מדוע היא "חוקת התורה"? מה יש בפרה אדומה, שהיא חוק לכל התורה כולה?

פרה אדומה ידועה כמצווה סתומה, שלא ידוע מה טעמה. אבל היא גם סמל לכל המצוות כולן.

לפעמים משכנעים אותנו בהסברים הגיוניים לקיום המצוות או לכדאיות בקיומן של המצוות. כשאתה נותן הסברים, למה כדאי לך לעשות מצווה: "כדאי לך ללמוד תורה, כדי שתהיה רב חשוב". "כדאי לך לשמור שבת, כדי שתנוח פעם בשבוע". "כדאי לך לאכול כשר, כי זה יותר בריא"... תמיד תוכל להתווכח ולהסביר למה עכשיו זה שונה. למה אולי כדאי לשנות תוכניות ולוותר על 'קריירה' של רב? ואולי בכלל אפשר לנוח ביום אחר ובדרך אחרת.

אבל כשהסיבה לשמירת התורה לא נובעת מ"כדאי לי" אלא כי "זאת חוקת התורה", כי זו האמת, ואנחנו הרי אנשי אמת - אז אין חשבונות. פשוט עושים מה שצריך. ככה, כי זו האמת. ועם אמת... פשוט אי אפשר להתווכח.

הנאלי האחרונה

שנים יגעתי על האמת... לידע אמת מהי... לגרש את השקר, ו... להכניס את האמת אל קרבי.

(הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זצ"ל)

מתוך הפרשה

הרב ישי וליס

1 "והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחושת - וחי" (במדבר כא, ט). רש"י כתב: "ולמה עשה מנחושת? לשון נופל על לשון נחש נחושת".

מהי משמעות המשחק המילים הזה?

חז"ל מלמדים אותנו עומק פנימי ומוסרי. "עז שבחיות - כלב,

עזה שבמתכות - נחושת". הנחושת אינה מתכת יקרה, אך היא נראית כמו זהב. יש לה הופעה של יוקרה, אך אין בה ערך פנימי. זהו סמל העזות המזויפת; "עז פנים לגיהנום, ובושת פנים לגן עדן".

התורה אינה עורכת 'משחק מילים', חלילה, אלא מעבירה מסר נוקב: המכה איננה מהנחש, אלא מגאוות האדם. לא הנחשים ממיתים - אלא החטא, העזות, חוסר הענווה. כדי להחלים, היה על העם להישר עיניים כלפי מעלה, להשפיל גאוותם ולהודות באמות.

לכן דווקא נחש; סמל הפיתוי, ודווקא נחושת; סמל העזות, מהם יירפא העם, כאשר יכירו באמת, יישאו עיניהם לשמיים, ויחזרו בתשובה.

2 "על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תיכנה ותיכונן עיר סיחון, כי אש יצאה מחשבון" (כא, כז).

מי הם המושלים, מה המשל ומה הנמשל?

תשובה: המושלים הם בעלי החזיונות, כדוגמת בלעם; שכבחו דיבורו המריץ את האמורים לכוון ולחזק את העיר חשבון, עד שתעשה למעצמה, שתחריב את כל הערים השכנות. אך לא ידעו הם אותם מושלים כי את כל דיבוריהם סובבה ההשגחה לטובת עם ישראל. שכן אחרי שחשבון הכניעה את שכנותיה, לא יכלו אלה לעמוד בפני ישראל, ועם נפילת סיחון מלך האמורי, נכבשו כולם ביד ישראל.

חז"ל דרשו (ב"ב, עח) את הפסוק גם כהוראה רוחנית לאדם: המושלים ביצרם מורים לנו לעשות חשבוננו של עולם - הפסד מצווה כנגד שכרה, ושכר עבירה כנגד הפסדה.

"יום זה מכובד"

פיוט זה הינו מן הפיוטים הנאמרים בסעודת הבוקר של שבת. במשך דורות לא נודע זהות מחברו של הפיוט. אולם לפני כמה שנים התגלה קונטרס ובו זמירון השבת הקדום ביותר. בין היתר נמצא בו הפיוט דגן (עם שינויים קלים מהנוסח המצוי בידניו) ובו חתימת המחבר: "ישראל הגר", גר צדק בשם "ישראל".

תוכן הפיוט נוגע בליבה של מהות השבת; גם בהיבט ההלכתי-רוחני, וגם בחוויה הגשמית של העונג והשלווה. המשורר שזור פסוקי מקרא ומרומם את השבת כמקור הברכה, כמזכרת למעשה בראשית וכהוכחה להנהגת הבורא. הפיוט מסתיים בתפילה לגאולה, לבניין ירושלים ולחזרת השכינה לציון.

(מתוך התוכנית 3 מתוך הפרשה עם הרב ישי וליס)

תורת החנך

הרב צביאלי בן צור

חומת ההגנה החברתית

החומה החשובה לילד

החשובה ביותר באמת, זו ההורית, כמעט ולא רלוונטית מבחינתו, פשוט מפני שהיא מובנת מאלה.

אל דאגה, ככל שהוא יתבגר יבין הילד שהחומה ההורית היא החשובה מכולן, כי הוא יבין שברגע האמת מי שיהיו איתו אלו ההורים, ובוודאי לא החברים, שמתחלפים באופן תדיר במסגרת המעברים בין מוסדות החינוך השונים,

בגילאים השונים. לדוגמה, במעבר

מגן לבית ספר, מתלמוד תורה

לישיבה, וכן על זה הדרך.

אבל כעת, ודאי שמבחינתו

זאת חומת ההגנה החשובה

מכולן, אם שם הוא מצליח -

הוא מוצלח, ואם שם הוא לא

מצליח - הוא לא מוצלח; וכל

השאר לא מעניין.

הכרתי במהלך השנים ילדים

שגדלו בבתיים בריאים, בתים מוצלחים באמת;

הכרתי ילדים שהיו 'בני טובים' ומבחינתם, בשל

איוושהי השפלה חברתית שהם חוו, הם היו

בעצם כישלון מהדהד.

בהמשך נלמד כיצד עלול להיווצר מצב שבו

הילד חש ששלוש חומות ההגנה נופלות בבת

אחת, ולפתע הוא מרגיש חשוף ופגיע מאין

כדוגמתו; ומה אנחנו עושים כדי לעזור לו

להתמודד עם המצב.

הילד חש ששלוש חומות ההגנה נופלות בבת אחת, ולפתע הוא מרגיש חשוף ופגיע מאין כדוגמתו

ילדים הם עם מתוק, כי הם מתוקים. והם עם אכזרי; כי הם לא מודעים למשמעות מעשיהם. במסגרת התכונה הזו הם יכולים כמעט להרוג חבר, בלי להבין שהם עשו משהו. בחינוך הכללי נפוצה תופעת ה'שיימינג' והחרמות, שמשקפת השפלה חברתית קשה, והיא גורמת ללא מעט ילדים להשלכות חמורות, לעיתים עד פיקוח נפש.

יוסי הוא ילד נבון. הוא ברוך

כישרונות, ואחת המתנות

שהקב"ה נתן לו, היא עדינות.

אצל יוסי הנתון הזה היה עקב

האכילס שלו. הוא מעולם לא

ידע למנף את יכולותיו למעמד

חברתי, וכל ימיו הוא נע בין

אלו שניצלו את יכולותיו

הלימודיות כדי להתכונן איתו

למבחן, וזאת ללא שום הכרת

טובה, שהרי באופיו העדין הוא הודה לכל מי

שהסכים בכלל ללמוד איתו; לבין אלו שקינאו/

פגעו/השפילו אותו, ובכך הפכו את היתרון

הגדול ביותר שלו, לחולשה.

מבחינת הילד, משבר חברתי הוא המשבר

הגרוע מכל, מכיוון שבעיניו מצליחות

משמעותה מעמד חברתי. לכן, לא אחת, גם

כאשר הוא ייפגע חברתית הוא לא ירוץ לספר

זאת להורים, וזאת בשל העובדה שחומת ההגנה

במסגרת שלוש

חומות ההגנה

שקיימות אצל ילד

ממוצע - ההורית,

המורית והחברית;

אנחנו עוסקים

היום בחומת ההגנה

החברית.

להזכירכם, איננו

באים ללמוד באופן

ישיר את הסוגיה

הזו. אנחנו בדרך להבנה איך ניתן חלילה לאבד

ילד, כאשר שלוש חומות ההגנה נופלות בבת

אחת, ומהי הדרך באמצעותה, בעזרת ה' לא

נאבד אותו לעולם.

יחד עם זאת, אנחנו מנצלים את ההזדמנות

כדי ללמוד מעט על אותן חומות הגנה. חומת

ההגנה החברית היא חומת ההגנה החשובה

ביותר בעיני הילד. ככל שהילד צעיר יותר,

תפיסת העולם שלו חיצונית יותר, ומעמדו

החברתי הוא הדבר היקר לו מכל. מבחינתו,

ילד שמצליח חברתית הוא המאושר בעולם, ומי

שאינו מצליח חברתית; הוא האומלל בעולם.

בתפיסת העולם החיצונית שלו, כדי להיות

'מצליח' צריך להיות מרשים חיצוני, אולי גם

מוצלח לימודית, אבל ודאי חזק חברתית.

זיכוכ הנפש

מצוות שמגדלות את האדם

מעשים המראים בנו המעלה הגדולה שעלינו לה באותה שעה".

צריך לדעת, שהמצוות כולן מחוללות בנו

שינוי התנהגותי, מחשבתי תפיסתי גם יחד.

וכדברי מהר"ל: "זאת חוקת התורה... אין

לשאול על טעם המצוות, למה הן כך. כי כך גזר

השם יתברך הסדר לפי חכמתו ואין דבר אחד

לבטלה... העושה והשומר הסדר

הזה אשר סדר השם יתברך,

דבר זה צירוף וזיכוכ נפש

האדם". (תפארת ישראל

ח, ה).

'פרה אדומה' היא

המצווה המסמלת חוק, ואי

הבנה אנושית. היא נחשבת

ל'חוקת כל התורה', כדי

שנדע שגם אם איננו

מבינים, כל המצוות כולן

יוצקות בנו שינוי מהותי,

והופכות אותנו לאדם מרום.

רש"י כותב על מאמר חז"ל בסנהדרין (לז),

"חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם":

"כלומר, חשוב אני כעולם מלא, לא אטריד את

עצמי מן העולם בעבירה אחת..." ורבי יעקב

עמדין מוסיף בהקדמה לסידורו (בית יעקב):

"וכל מה שהאדם נלכד במצוות יצר הרע בא

לו מחמת ששוכח יחוסו הנורא והנפלא כי בן

מלך הוא..."

רבי אהרן קוטלר זצ"ל שאל, מדוע הדגישה התורה פרט טכני כזה, של קרחה ושריטה, שלא כבשאר איסורים? והסביר, שמלבד שזהו כבודו של מקום, זהו גם כבודם. "אם חייב אדם מישראל להיות נאה ולא גדוד ומקורח, על אחת כמה וכמה שחייב הוא להיות רחוק מפגמים רוחניים ועניינים המגונים בעצמותם".

רבי אהרן קוטלר ממשיך:

"בדרך כלל אין האדם

מכיר חשיבותו הנוראה,

והוא מכיר את עצמו אך

מצד הפחיתות שבו...

ועל ידי כך באמת הוא

הולך ומתקטן. וחייב

אדם להתבונן ולהכיר

החשיבות הגדולה שיש

בו בעצמותו... וזהו גורם

ועיקרי לתיקון המעשים

יותר מכל" (משנת רבי אהרן,

קנז-קס).

דוגמה נוספת למצווה המשקפת את גדלות

האדם, היא האיסור לשבור עצם בקורבן הפסח.

וכתב ספר החינוך בטעם מצווה זו: "שאין כבוד

למלכים ויועצי ארץ, לגרור העצמות ולשברם

ככלבים. לא יאות לעשות ככה, כי אם לעניי

העם הרעבים. ועל כן בתחילת בואנו להיות

סגולת כל העמים ממלכת כוהנים וגוי קדוש,

בכל שנה ושנה באותו הזמן - ראוי לעשות

גדלותו של האיש

היהודי נובעת

מהפרכתו של עם

ישראל לעם הנבחר,

עם הייעוד הגדול

להיות עם סגולה,

כנאמר (דברים יד,

ב): "כי עם קדוש

אתה לה' אלוהיך

ובך בחר ה' להיות

לו לעם סגולה מכל

העמים אשר על פני

האדמה". התורה

מסתפקת

להגדרה זו של 'עם נבחר', אלא הולכת ומוסיפה

להגדיר את עם ישראל כבנים לה', כנאמר (שם,

א): "בנים אתם לה' אלוהיכם".

מלבד ההגדרה הסגולית של מעלת האדם

היהודי, ישנן מצוות מיוחדות האוסרות על

האדם לעשות פעולות שמוזילות את כבודו,

כגון: איסור קרחה למת. "לא יקרחו קרחה

בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא

ישרטו שרטת" (ויקרא כא, ה). רש"י מדגיש

את הסיבה למצווה זו: "לא תתנו גדידה ושרט

בבשרכם על מת, כדרך שהאמוריים עושין, לפי

שאתם בניו של מקום, ואתם ראויים להיות נאים

ולא גדודים ומקורחים" (דברים יד, א).

תורת הנפש פסיכולוגיה יהודית

הרב דניאל נשיא

חוקי הבית

ערכים לפני היהודי

הרב מיכאל לסרי

הדברים
שלעולם לא
תבין...

בפרשה שלנו ישנם חוקים. ישנן מצוות שאין להן הסבר המובן לנו. הן חוק-כך ה' קבע. רש"י אומר (יט, ב): "חוקה, גזרה היא מלפני, אין לך רשות להרהר אחריה".

גם בבית היהודי יש חוקים. חוקי הטבע שקבע ה', כאלו שלעיתים איננו מבינים את טעמם ואת ההיגיון העומד מאחוריהם. בדרך כלל, החוקים הללו נחשפים רק לאחר הנישואין. פתאום כל צד מגלה בצד השני תכונות שלא הכיר קודם, דעות שונות משלו, והיגיון שלא ברור לו כלל.

אז, מתחילים הויכוחים... אבל אם האיש ידע, שההיגיון של האישה הוא 'חוק' וגזרה, כך היא נבראה, ככה אלוקים גזר, זו צורת החשיבה שלה, הוא יתרגז פחות. הוא יבין שהראש שלה עובד דווקא בצורה הזו, וגם אם הוא רוצה להבין אותה; הוא לא יצליח.

"אבל איך יכול להיות?!" אתה שואל את עצמך, ואתה, בתור בן אדם חכם עומד, אובד עצות, כנגד מה שהיא אומרת. ואתה לא יודע שזו גזרת הבורא, אלו התכונות שהיא נבראה עימן.

ומאיידך, גם הראש של הגבר לא ממש ברור, בבחינת גזרה. תינוק בוכה בלילה, מי שומע אותו? האימא. ואז היא מעירה את בעלה, "קום, קום". הוא פותח עין אחת, "מה קרה, מה קרה?" והיא אומרת לו: "התינוק בוכה", "אז מה את רוצה ממני, מה זה קשור אליי?" "שכחתי את הבקבוק דייסה על השיש. אולי תוכל להביא אותו?"

בסוף הוא קם, ושואל אלף שאלות עד המטבח. "איפה זה בדיוק בשיש?" מגיע לשיש, הבקבוק שם, מול העיניים שלו, אבל הוא לא רואה. הכול ריק.

כשתשאלו גבר, "כמה ילדים יש לך בבית?", הוא יענה: "שבעה ילדים". "בני כמה הם?" פה הוא נתקע.

בני כמה הם? זה בין שלוש לשבע עשרה, פחות או יותר. תשאלו את האישה, היא תגיד לך תאריכי לידה מדויקים. היא תדע גם את יום הלידה. למה?

כך ה' ברא אותה, נכנסת לפרטי פרטים. אתה לא תבין זאת, איך היא נמצאת בפרטים הקטנים, ואתה נמצא בתמונה הכללית. זו גזרה גזרתי. יש דברים, שלא מערערים אחריהם.

זאת חוקת התורה וגם... חוקת הבית. יש דברים שלא תוכל להבין בשכל האנושי שלך. אבל תדע, שלכל חוק ולכל גזרה של הבורא יש היגיון אלוקי עמוק. אולי תגלה את הטעם רק בעתיד, ואולי לא. אבל בינתיים תזכור, שהכול לטובתך.

הרעה לעובדי ה'

קבלה מאהבה משנה חיים

ורוממתנו

הרב שמואל רוטנר

לבנו של אחד מראשי הישיבות הידועות בארה"ב, הגיעה הצעת שידוך נכבדה. השידוך נסגר בשעה טובה ומוצלחת ובשמחה רבה, ונקבע זמן לחתונה. תקופה קצרה לאחר האירוסין התגלה כי בגופו של החתן מקננת מחלה קשה וחשוכת מרפא. השבר היה מטלטל. החתן והוריו נסעו לבית הוריו הכלה, על מנת לספר להם על הנורא מכל. החתן, בגבורת נפשו אמר כי אין רצונו לאמלל את ארוסתו, ולכן הוא מציע לבטל את השידוך, ולא תהיה לו כל הקפדה בעניין.

הורי הכלה הנדהמים, הבינו והעריכו את ההצעה, אך אמרו כי הם חייבים לשאול את פי הכלה ולהקשיב לדעתה. הכלה באצילות נפשה אמרה כי אומנם צערה רב, אך זהו השידוך שלה, והיא חלילה לא תבטל אותו.

ההורים ביקשו לשאול את גדול הדור, ומה שיותר; כן ינהגו. ניגשו למחן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, לשמוע לעצתו ולקבל את ברכתו. הגר"מ פיינשטיין חקר את דעת הרופאים, כמה זמן להערכתם נשאר לו לחיות? הרופאים נקבו במספר חודשים. רבי משה פיינשטיין הרהר, ופסק שיינשאו. הוא אף יצא מגדרו, והבטיח שיהיה להם זרע של קיימא.

בית חדש

החתונה התקיימה כמתוכנן. כעבור חודשים ספורים, הבעל הטרי שבק חיים לכל חי, והסתלק לבית עולמו. השבר היה נורא. לא עברו חודשים מעטים, ונולדה תינוקת רכה, שלא הכירה את אביה.

תקופה מסוימת אחר כך נפטרה אחותה של הכלה-האמא הטרייה, והשאירה בעל שבור ומספר יתומים. הכלה לקחה על עצמה לעזור בגידול יתומי אחותה יחד עם היתומה שלה, וכעבור

זמן נישאה לבעל אחותה (גיסה לשעבר), בתקווה להקים דור חדש יחד עם היתומים הקיימים. דא עקא, שעבר זמן רב והיא לא נפקדה. הם החלו לשאול ברופאים, ואז התברר שלפי כל כללי הרפואה; אין לה שום סיכוי ואפשרות ללדת ילדים!

ההלם היה מוחלט. הייתה לכלה הצעירה הזאת, שכל חייה לפניו, סיבה מוצדקת לבטל את השידוך. לא רק שזה היה צעד הגיוני, אלא החתן עצמו הציע לבטל את השידוך, ללא הקפדה. אך אילו הייתה עושה כן, לא היו לה ילדים כל ימי חייה! כי כעת התברר שהלידה הראשונה, הייתה בניגוד לחוקי הטבע. רק בזכות החלטתה האצילית, והבטחת גדול הדור, הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, זכתה, בניגוד לכל כללי הרפואה, ללדת בת, שממשיכה את הדורות. כיום, הבת היחידה הזו כבר חתונה חלק מילדיה בארץ הקודש, ורואה דורות ישרים

מבורכים הממשיכים בדרך העולה בית ה'.

כתב הטור והובא בשו"ע או"ח (רכב, ג): "חייב אדם לברך על הרעה בדעת שלמה ונפש חפצה כדרך שמברך בשמחה על הטובה, כי הרעה לעובדי ה' הוא טובתם ושמחתם, כיוון שמקבל מאהבה מה שגזר עליו ה' נמצא שבקבלת רעה זו הוא עובד ה' שהיא שמחה לו".

אך אילו הייתה עושה כן,
לא היו לה ילדים כל ימי
חייה!

לא קראו לי

מסופר על אחד מזקני נובהרדוק, שעבר את גיל המאה, שאלוהו, כיצד זכה לאריכות ימים כה מופלגת?

ענה: "לאנשים יש הרבה שאלות בנוסח 'מה זאת עשה ה' לנו?', לכן קוראים להם השמימה, על מנת להשיב להם תשובה שתניח את דעתם. אני, לעומתם, לא שואל שאלות, לכן לא קראו לי לקבל תשובה!"

רבינו יונה כותב בספרו 'שערי תשובה' (שער ב, אות ד-ה): "וכאשר יקבל האדם את מוסר ה', ויטיב דרכיו ומעלליו, ראוי לו שישמח בייסוריו לפי שהועילוהו תועלות נשגבות, ויש לו להודות לשם יתעלה עליהם כמו על שאר ההצלחות. שנאמר 'כוס ישועות אשא ובשם ה' אקרא', ונאמר 'צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא'".

מוזמנים להאזין
לקו התוכן של ערכים
02-50-90-000

בית ועד לחכמים

שגרת השבת שלו כללה טיולי אופניים עם חברים וביקורים אצל המשפחה המורחבת, אבל סמינר של 'ערכים' ושיחה לילית אחת, שינו את מסלול החיים המשפחתי | היום יניב שמואל לא מחמיץ תפילה, מקיים שיעורי תורה בביתו, ומפטרל בכבישים כדי לחלץ נשמות, לא רק רכבים

אתה, יניב? שאלה. "מסיים את התפילה", הפתיע גם אותה. מאז הוא לא החמיץ אפילו תפילה אחת במניין (!).

"זה היה כאילו שהקב"ה חיכה לי כל השנים הללו, שרק אבוא להתפלל. החיבור היה מופלא, מייד", הוא אומר. מה השתנה באותו הבוקר, שגרם לו להתחבר לתפילה? קשה לדעת. אבל התהליך הסמוי שהוביל לכך, התחיל שנים רבות קודם לכן.

בועה סטריילית

הסביבה בה גדל יניב לא הייתה שומרת מצוות. הוא למד במערכת החינוך הממלכתית, ולאחר השירות הצבאי החל לעבוד בתחום המחשבים. בגיל 28 הוא נישא לרעייתו, שבאה ממשפחה מעט חזקה יותר ממשפחתו שלו. לימים תספר לו, שתמיד ידעה כי ביום מן הימים תשמור מצוות.

אולם בשלב זה, היום ההוא טרם הגיע. לעת עתה, הקשר שלהם ליהדות התבטא רק בנסיעה בליל שבת אל בית ההורים, כדי לשמוע קידוש, ולשיר איתם 'אשת חיל'. אחר כך היו מתפזרים איש איש לעיסוקיו. שלושה ילדים חמודים נולדו להם, והחיים זרמו ברוגע במסלולם הקבוע.

ואז פקדה את המשפחה טרגדיה. אימה של רעייתו, אישה במיטב ימיה, חלתה במחלה ממארת, ונפטרה בפתאומיות, תוך שלושה חודשים. "היינו בהלם. איש לא ציפה לדבר כזה. במשך חודש רעייתי שתחיה שמרה שבת כהלכה לעילוי נשמתה. בסוף התקופה, היא אמרה שהיא רוצה לשמור שבת עד סוף השנה".

הבקשה גרמה להרמת גבות. שמירת שבת כהלכה לא הייתה חלק מהנורמה המשפחתית, והדבר מנע אותם מבילויים משותפים עם חברים, טיולים, וכדומה. אבל יניב החליט בכל זאת 'לזרום' עם בקשתה, ולהתחשב ברצונה. במהלך השנה, יניב והילדים לא שמרו את השבת, והמשיכו את שגרת השבת הרגילה שלהם, עם בני המשפחה המורחבת והחברים, כשאימא נשארת לעיתים לבד בבית.

אלא שלתדהמתו, בתום שנת האבל, הודיעה האישה כי ברצונה להמשיך בשמירת השבת גם הלאה. "אחרי שהגעתי עד כאן, אני כבר לא יכולה לחזור לאחור", נימקה. זה כבר היה נשמע לו מוגזם בהחלט. לא לנסוע? לא לבשל? לשנות את כל סדרי הבית והרגלי החיים, לתמיד?

"מבחינתי, הצהרתי שלא יקום ולא יהיה", מספר יניב. "עבור אדם חילוני, שמירת שבת יוצרת 'בועה' סטריילית של זמן, שהוא לא יודע איזה תוכן לצקת בה. בלי אמצעי בידור ונסיעות - מה אנשים עושים עם כל הזמן הפנוי הזה? זה קשה מאוד. שבת כוללת לא רק מה לא לעשות, אלא גם מה כן לעשות. במצב שבו הייתי אז, לא היו לי כלים לעכל את מושג השבת. הדבר אף הוליד לחיכוכים בתוך המשפחה".

אם תרצו לפגוש את ר' יניב שמואל, הדרך המהירה ביותר בו תוכלו לעשות זאת, היא להיתקע בצד הכביש באמצע הלילה. לא, יניב אינו מפעיל גרר. אבל מאז פטירת אימו, הוא קיבל על עצמו קבלה יוצאת דופן לעילוי נשמתה: כמה פעמים בשבוע הוא מפטרל בכבישי הארץ כמתנדב בארגון 'ידידים', מחפש אחר הזדמנויות לגמול חסד עם עוברי דרכים. אם לא הספקתם לפגוש את ארגון 'ידידים', מדובר בארגון שעוזר לאנשים בדרכים בהתנדבות. חסר לכם דלק? המנוע כבה? תקר בגלגל? ואולי נתקלתם בתינוק נעול ברכב...? בכל המצבים הללו, ובעוד רבים אחרים, ארגון ידידים מושיט עזרה מהירה, באמצעות אלפי מתנדבים שפרוסים לאורך ורוחב הארץ.

לעיתים יניב יוצא להתנדבויות בגפו, ולעיתים הוא מצרף לנסיעה את בנו, דור. בשנת הפטירה של אימו הוא ענה למעל לאלפיים קריאות עזרה - הספק מעורר השתאות, של עד תריסר מעשי חסד לערב.

"מבחינתי זו עבודה לכל דבר, למרות שאינני מקבל שכר גשמי", הוא מתייך. "אני מתחיל בפתח תקווה, ועשוי להגיע בערב אחד עד לרמלה, לוד ואפילו תל אביב; לפני שאני מקבל קריאה אחרת שמחזירה אותי לפתח תקווה".

להפתיע את עצמי

יש באמתחתו אוסף מגוון של סיפורים, על מצבים שונים ומשונים אליהם נקלעו אנשים על אם הדרך. כמו אברהם אבינו בשעתו, גם הוא מבקש מהם שלא יודו לו, אלא למי שמנהג עולמו בחסד ואת בריותיו ברחמים, ולקרוא פרק תהילים שהדפיס מראש, לעילוי נשמתה של אימו.

למראה חזונו הדתי, ודברי האמונה הקולחים מפיו, קשה להאמין שהכיפה לא תמיד התנוססה על ראשו, והיו ימים בהם לא הכיר את בורא העולם. בוקר אחד, לפני כחמש שנים, בעודו מתארגן לסיבוב הבוקר הקבוע שלו באופניים, הוא פגש את רב בית הכנסת הסמוך, הרב שלמה קדיש, אברך צעיר בן-גילו. זה היה בעיצומה של מגפת הקורונה, ורבים מהמתפללים הקבועים נעדרו. "מה עם ביקור בבית כנסת?" שאל אותו הרב. "אולי תשלים לנו מניין לשחרית?"

יניב היסס רגע, ואז הפתיע את עצמו ואת הרב, כשהשיב בחיוב. זה לא היה מובן מאליו. הוא כמעט לא ביקר בבית כנסת מאז ילדותו, אלא רק באזכרות של הסבים והסבתות. "במקום בו גדלתי, בקריית מטלון בפתח תקווה, היה בית כנסת ליד הבית, אבל קשה לומר שביקרנו בו יותר מדי", הוא אומר. "היינו משפחה חילונית לגמרי. שמרנו כשרות אך לא הרבה מעבר לזה - לא שבת, לא תפילין. כלום".

אבל ברגע שהוא נכנס לבית הכנסת, הוא נשאב לתפילה בטבעיות, כאילו היה מוותיקי המקום. בשעה שמונה בבוקר, בעיצומה של תפילת שחרית, רעייתו התקשרה אליו, מודאגת. "איפה

בעיצומה
של תפילת
שחרית,
רעייתו
התקשרה
אליו,
מודאגת.
"איפה
אתה, יניב?"

היא חלתה
במחלה
ממארת
ונפטרה
בפתאומיות
תוך שלושה
חודשים

לקלף בצל

קצה חוט לשינוי הופיע, כאשר יניב הגיע לבית הכנסת ליד הבית של ההורים שלו, לשיעור של מרצה ערכים, הרב איתי שמן. היה זה שיעור שנערך לרפואת ידיד משפחה. לאחר השיעור, חלה התפתחות בלתי צפויה. רעייתו של יניב ניגשה אל הרב, וביקשה ממנו עצה והדרכה. "הרב שמן קישר את רעייתו לרב אייל מספי, ששכנע את שנינו להגיע לסמינר ערכים".

"הם עשו לי תרגיל נחמד", צחק יניב. "הציעו לי לצאת לחופשה קצרה במלון כינר. ואני, כחובב מושבע של חופשות ומלונות, לא התנגדתי. שילמנו כמה ששילמנו, ויצאנו לדרך. מה אכפת לי להיות בחופשה של דתיים?" ההתחלה לא הייתה מבטיחה. הוא נכנס לכמה הרצאות, שמע כמה חלקי משפטים, אך לא ממש התחבר. נראה היה, כי התוכנית צועדת לאבדון, ויניב ישוב לפתח תקווה בדיוק כמו שיצא ממנה. אלא שאז, בחסדי שמיים, התפנית הגיעה דווקא במקום בלתי צפוי. בלובי, בליל שבת אחרי הסעודה,

אחרי שכבר תמה ההרצאה האחרונה,

"התיישב לידי הרב מספי, ופתח בשיחה קלילה על דא ועל הא. השיחה הזו התפתחה הלאה משם, לשיחת נפש נוקבת שנמשכה ארבע שעות תמימות", מספר יניב. "הוא פשוט קילף אותי כמו בצל, שכבה אחר שכבה. הייתה לנו שיחה, כמוה לא קיימתי בחיי. הדברים ירדו עד תהומות הנפש, עד לשאלות הקיומיות היסודיות ביותר, הנושאים שמרוב שהם בסיסיים, אנו חנו

נוטים לברוח מהם ולכסות אותם תחת

שכבה של זוטות וטרדות יומיום. אין לי איך להסביר את זה, אבל מעולם לא הרגשתי כל כך טוב כמו שהרגשתי אחרי השיחה הזאת. זה היה כאילו הורדתי משקל כבד, שבלי משים סחבתי איתי כל השנים על הכתפיים. למחרת בבוקר התעוררתי כמו שמעולם לא הרגשתי. נקי וקליל".

אחרי הסמינר הם חזרו הביתה, ונדמה היה כי החיים שבו לשגרה - לפחות למראית עין. אבל מתחת לפני השטח, פינו תהליכים רוחניים סמויים. משהו עמוק התחיל לזוז בנשמה. ואז, באותו בוקר שגרתי בתחילת הקורונה, תהליכי העומק הללו פרצו לפתע החוצה. ההיענות הספונטנית, לכאורה, לבקשת הרב להצטרף למניין, נבעה מתהליך ממושך של הבשלה רוחנית. הרי לא סתם מהרגע בו דרך בבית הכנסת חש חיבור מידי, כאילו ידע כל הזמן בעומק לבבו שלכאן בדיוק הוא שייד.

לפני שלוש שנים, אימא שלו ז"ל נפטרה אחרי מחלה ארוכה. "במשך שנה שלמה לא פספסתי

אפילו קדיש אחד. הייתי הראשון להגיע אל בית הכנסת, והאחרון לצאת ממנו. מלבד זאת, הוספתי גם שיעורי תורה קבועים לסדר היום שלי, כדי שיהיו לי עוד הזדמנויות לאמירת קדיש. לכל מקום אליו הגעתי חיפשתי קודם כל בית כנסת ושעות תפילה, ורק אז הייתי 'נרגע'. כל זאת, כדי לא לפספס חלילה תפילה".

לפני שנה וחצי הסתלק לעולמו גם אביו ז"ל. "שאלתי את עצמי, איך אני יכול להעלות את הנשמה של אבא. לשבת וללמוד תורה במשך זמן ארוך - קשה לי. אז אמרתי: טוב, לפחות ארבה במעשי חסד לעילוי נשמתו. בנוסף, הקמנו שיעור תורה קבוע בבית שלנו. השיעור מתקיים בכל יום רביעי, ואותו מוסר רב בית הכנסת. אל השיעור מגיעים לא מעט אנשים, שמקדישים את זכויות השיעור לעילוי נשמת אבי, חמי וחמות".

עונה לקריאה

בעיצומם של המאורעות הללו, והשינויים הרוחניים שבאו בעקבותיהם, הם גם ראו ישועות גדולות. "גרנו בהתחלה בדירה קטנה, שבה התחלנו עם השיעורים. רעייתי ואני התפללנו לקב"ה - 'תעזור לנו למצוא בית מרווח עם מרפסת סוכה, וגם עם סלון גדול, שבו נוכל לארח שיעורי תורה גדולים, כמו שצריך'".

התפילה נענתה, ויניב הצליח לרכוש בפתח תקווה דירה כלבבו, ישירות מהקבלן, במחיר שלא שיער. בחנוכת הבית הוא מילא את הבטחתו, וארגן חוג בית גדול בהשתתפות הרב מיכאל לסרי. מעל מאה אנשים התקבצו לשמוע דברים המשמחים את הלב ומרוממים את הנפש. מאז הם ממשיכים לקיים שיעורים בביתם, ומקיימים כפשוטם את דברי חכמינו במסכת אבות: "יהא ביתך בית וועד לחכמים".

לא מכבר הם זכו גם להיפקד בפרי בטן, אח מתוק לשלושת הילדים הגדולים. התינוק הזה נולד אחרי שהגב' שמואל העתירה בתפילות רבות על קברי הצדיקים. "כשהתינוק נולד, הייתה לנו בעיה כי רעייתי לא זכרה אם נדרה לקרוא לו 'מאיר', על שם רבי מאיר בעל הנס, או 'שמעון', על שם רבי שמעון בר יוחאי. התייעצנו עם רבי דוד אבוחצירא, והוא הציע פתרון פשוט: לקרוא לתינוק 'מאיר שמעון'..."

"אני מודה בכל לב לקב"ה, לרעייתי, לרב מספי ולרב קדיש על השותפות והתמיכה במסע המופלא שעברנו", הוא אומר. לפעמים, הנשמה מחכה להזדמנות קטנה לפרוץ החוצה; מניין חסר, שיחה נעימה בלובי. ר' יניב שמואל לא שינה את חייו ביום אחד - הוא פשוט ענה לקריאות. גם של עוברי דרך - וגם של הקב"ה.

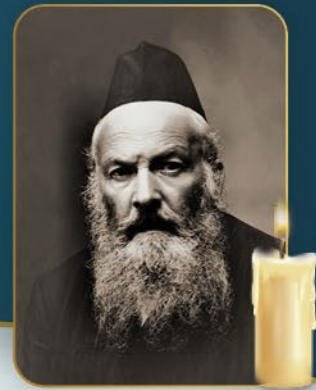
זה כבר היה
נשמע לו
מוגזם בהחלט.
לא לנסוע?
לא לבשל?
לשנות את כל
סדרי הבית
והרגלי החיים,
לתמיד?

בעקבות

הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד

יומא דהלולא - י"א תמוז

מתולדותיו

- נולד — ו' בשבט התרל"ה
- נפטר — י"א בתמוז התש"א
- פעילות — ליטא ופולין
- חיבורים — קובץ שיעורים, ועוד

רב או אדמו"ר

היה זה ביכנסיה הגדולה של 'אגודת ישראל' שנערכה במרינבד, באלול תרצ"ז. השתתפו בה עשרות אדמו"רים, ראשי ישיבות, רבני קהילות, וגם עסקנים ונציגים מארץ ישראל. הכינוס עסק אז בשאלות גורליות שהגיעו מארץ ישראל, שאלות בהלכה ובהשקפה, וההיבדלות מתנועת הציונות.

נושאים טעונים עלו על הפרק. הדעות נחלקו לכאן ולכאן. הרוחות באולם סערו, וההכרעה הייתה סבוכה. אז נעמד על רגליו רבי משה חיים לאו, רבה של פרעשאו, והכריז: "עד

כה שמענו את דעת העסקנים והשתדלנים. כעת, ברצוננו לקבל את ההחלטה ביישוב הדעת. לכן אני מבקש, שכל מי שאיננו רב או אדמו"ר; יעזוב כעת את האולם". כל הרבנים והאדמו"רים נשארו, והעסקנים והשלוחים מארץ ישראל נשמטו וחסרו. והמתנינו בדריכות אט אט, והמתנינו בדריכות מעבר לדלתות היכל הדיון.

לפתע, הבחין פתאום אחד העסקנים בגאון ר' אלחנן וסרמן זצ"ל, עומד אף הוא וממתין בחוץ. הוא השתומם ביותר, ושאלו בפליאה: "מה עושה כאן

ראש המתיבתא מברנוביץ? הלא דנים בעיקרי האגודה בפנים, ונוכחותו שמה הלא היא נחוצה מאוד!" ורבי אלחנן ענה בתמימות: "ר' משה, כבודו לא שמע את הכרח?" "איזה כרח?" שאל העסקן בתמיהה. "הכרח של הרב משה חיים לאו".

"איזה?" שאל שוב, מפני שלא העלה בדעתו שראש הישיבה מתכוון למה שכולם שמעו. אך רבי אלחנן השיב: "האם כבודו לא שמע שהכריזו שם שמי שאיננו רב או אדמו"ר יעזוב את האולם? ואנוכי הלא אינני רב ולא אדמו"ר". כמובן שהרב מברנוביץ' הוזמן מיד להיכנס פנימה; אך ענוותנותו, הותירה בכולם חותם בלי ימחה.

אורח ממתין במלון

היה זה ליל שבת, לילה קר ומושלג בורשא. אל העיר הגיע לביקור אחד מרביני ארץ ישראל, לדון עם גדולי הדור באירופה בסוגיות השעה. הרב שכר חדר במלון קטן, ואת סעודות

השבת סעד על שולחנו של רבי מאיר אלתר, נכד האדמו"ר מגור. סעודת ליל השבת הלכה והתארכה, עמוק אל תוך הלילה, בדברי תורה וזמירות שבת. ולפתע, דפיקות מהירות נשמעו על הדלת. בפתח עמד אדם גבוה, לבוש במדי המלון. "היכן הרב מארץ ישראל?" בירר. "אני שליח מהמלון. ברצוני למסור לך שהגאון רבי אלחנן וסרמן ממתין לך בלובי המלון".

הרב מארץ ישראל בירך בוריוזות ברכת המזון, ומיהר להתלוות לשליח. הגאון רבי אלחנן וסרמן הגיע בכבודו ובעצמו לפגוש בו? ועוד בלילה מושלג שכזה? מי יודע מהי סיבת הדבר... משהגיע הרב למלון, פגש

מיד ברכי אלחנן, שלחץ ידו בחמימות. הרב לא כלא עוד את תמיהתו, ושאל: "אם יש לכבוד תורתו דבר נחוץ אליי, הלא היה יכול לקרוא אותי והייתי בא אליי, ולמה היה לו לטרוח בשעה זו?" "אין לי כלום", השיב הגר"א בנימין. "אלא מאי?" "מאי פירוש אלא מאי", התפלא רבי אלחנן. "שמעתי שמעלת כבודו כעת בורשא, ואיך יכולתי לא לבוא לבקרו?" התיישבו שני הרבנים בחדר האפל, מפני כבוד השבת, ושוחחו שעה ארוכה על ענייני ארץ ישראל. נעמד הרב ללוות את הגר"א, משהגיעו לשער היציאה המלון, עצר בעדו ראש הישיבה, ואמר לו: "מעלת כבודו מארץ ישראל ואינו רגיל בשלג, והוא יכול להתקרר. אל יצא אף פסיעה".

ניתן להשיג את סדרת
'זכרונם לברכה'
בתנויות הספרים

התכנים מלוקטים ומעובדים מתוך הספר 'זכרונם לברכה' של הרב אהרן פרלוב שליט"א

מוסר השכל

אדם גדול מאד
חל מו צא מיוזי פולט.

דיון מסביב לשולחן

האם מותר לישון מעל ארון קודש?

שאלה

"סוף סוף עברתי חדר בשיבה", בישר מוישי לאביו בשיחת הטלפון הקבועה בערב שבת, "זו המיטה הקדושה ביותר בשיבה", צחק מוישי. "היא נמצאת בדיוק מעל הארון קודש שבקומה למטה", הוסיף וסיפר לאביו בהלצה.

"אם כך, ייתכן שמרוב קדושה אסור לך לישון שם", ענה לו אביו. מוישי סיפר לחבריו על שיחתו עם אביו, ובית המדרש הפך למרקחה. האם אסור לישון מעל ארון קודש?

תשובה

כתב השולחן ערוך (אורח חיים קנא, יב) "יש ליזהר מלהשתמש בעלייה שעל גבי בית הכנסת תשמיש קבוע של גנאי, כגון לשכב שם; ושאר תשמישים, יש להסתפק אם מותר להשתמש שם", מבואר ששימוש של גנאי, כגון לישון שם באופן קבוע, אסור בכל מקרה מעל בית הכנסת. ויש להסתפק בתשמיש שאינו של גנאי, וצדדי הספק הם אם דין עליית בית הכנסת כדין עליית ההיכל בבית המקדש שקדושה כמו ההיכל, או שדין עליית בית הכנסת כדין עליית העזרה בבית המקדש, שאינה קדושה כמו העזרה. למעשה, כתב הרמב"ם בתשובה, יש להקל בזה במקומות שאינם מעל ארון הקודש עצמו (משנה ברורה שם, מ).

כל האמור הוא דווקא כשמתחילה נבנה הבית לשם בית הכנסת, שאז התקדש גם גגו, אבל אם לא נבנה לשם בית כנסת, בוודאי שגגו לא התקדש (רמ"א, שם), וכן אם נבנה לשם בית הכנסת אבל מתחילה בנו מעליו גם דירות מגורים, לא התקדש גגו ואפשר לעשות שם שאר תשמישים (משנה ברורה מא).

אחרי כל האמור, כתבו האחרונים שצריך להיזהר שלא לעשות תשמיש גנאי, כגון שינה מעל ארון הקודש עצמו (שם, מב).

ואם יש הפסק קומה בין בית הכנסת לקומה שישנים בה, אפשר להקל אף מעל ארון הקודש (שבט הלי א, כז).

סיכום

בניין של ישיבה שחדרי הפנימיה נבנו מעל בית המדרש, מותר לישון בהם, אומנם יש להיזהר שלא לישון מעל מקומו של ארון הקודש; כשהוא בקומה שמעל בית המדרש, ואם יש הפסק קומה, אפשר להקל אף מעל ארון הקודש.

נכתב על ידי הרב יעקב דהן שליט"א
מו"צ בבית ההוראה של הגאון רבי עמרם פריד שליט"א

הזוכה שסירב לשלם

שאלה

השאלה שלפנינו התעוררה בעקבות הגרלה שערך אחד ממוסדות החסד. עורכי ההגרלה הכריזו, שכל התורם סכום של 360 ₪, נכנס להגרלת ענק על דירת 'דופלקס' מפוארת בעיר הקודש טבריה.

בבוא העת, נערכה ההגרלה, ושמו של ראובן עלה בגורל. עורכי ההגרלה בדקו מי האיש, כדי שיוכלו לבשר לו על זכייתו. אלא שאז התברר, שראובן לא שילם על כרטיס ההגרלה במזומן, אלא בכרטיס אשראי. מחמת תקלה טכנית, הכסף לא עבר כלל לחשבון המוסד.

הוחלט להודיע לראובן על דבר זכייתו בגורל, ועם זאת, לבקשו להעביר בצורה אחרת את תרומתו. הפקיד התקשר אל הזוכה, ועוד טרם הודיעו על הזכייה הגדולה, פתח וסיפר על התקלה שאירעה בהעברת התשלום...

למרבה התדהמה, קטע האיש את דברי הפקיד, והודיע באופן נחרץ: "אם התשלום לא עבר, כנראה זה משמייים... איני מעוניין לתרום! סלח לי, אני ממחר מאוד". קודם שהספיק הפקיד להגיב, ניתק הזוכה את השיחה...

עתה התעוררה השאלה: האם אכן הפסיד ראובן את זכייתו, כי גילה דעתו שאינו מעוניין כלל להשתתף במגבית ובהגרלה, וממילא יש לערוך הגרלה חדשה בין שאר התורמים, או שמא עדיין חייב ארגון החסד לתת לראובן את זכייתו, לאחר שיודיעוהו על הזכייה, והוא ישלם את דמי כרטיס ההגרלה?

תשובה

נראה, שלהודעת ראובן שאינו מעוניין לתרום אין תוקף, כי אמירה זו נובעת מחמת טעות, שהרי אילו ידע שהוא כבר זכה בדירה המפוארת, ודאי שהיה מוכן לתרום, אפילו סכום כפול ומכופל ממה שהתחייב. ובפרט שכך מוטל עליו לעשות על פי צו התורה: "מוצא שפתך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלוך; נדבה אשר דיברת בפיך" (דברים כג, כד). והלכה בידינו, שהאומר שייתן לצדקה סכום מסוים, אמירתו חשובה כנדר, ואינו יכול לחזור בו, ומחייבים אותו לקיים את נדרו (שו"ע י"ד, רנח). ולכן, יש להודיע לראובן כי הוא הזוכה בהגרלה, וכי עליו להעביר את תרומתו.

סיבה נוספת להעניק לראובן את הזכייה, היא משום שבזמנו מקובל שכאשר אדם משלם עבור הזכות להשתתף בהגרלה, ונכנס לרשימת משתתפי ההגרלה - חל כאן מקח גמור. וגם אם לא קיבל לידי את כרטיס ההגרלה, אלא הביע את רצונו לתרום, מסר את פרטי האשראי שלו, והזינו את שמו במחשב כאחד מהזכאים להשתתף בהגרלה; בכך כבר קנה את הזכות להשתתפות בזכייה, מדין קניין 'סיטומתא' [מנהג הרווח במדינה שעל ידו קונים ומקנים].

סיכום

ראובן אינו יכול לחזור בו מהתחייבותו למוסד הצדקה, ולאחר ששמו עלה בגורל, הדירה אכן עומדת לזכותו ויש להעניקה לו. ומה שאמר שהוא חוזר בו, אין לכך תוקף, אלא יש לגלות לו שמספרו עלה בגורל, ואז כמובן ישלם את מחיר הכרטיס בשמחה...

נכתב על ידי הרב ארז חזוני שליט"א

המדור נועד לעורר את לב המעיינים ואינו נועד לפסוק הלכה. בשל ריבוי הפרטים והשוני בכל מקרה, למעשה יש לשאול מורה הוראה.

מָשֶׁל וְתַבּוּנָה

"וַיִּשְׁלַח מֶלֶאךָ וַיֵּצְאוּנוּ מִמִּצְרָיִם" (במדבר כ, טז)
"מֶלֶאךָ זֶה מֹשֶׁה" (רש"י)

כיצד מטילים אימה לשם שמים?

מָשֶׁל

רבי אבלי פוסל לבר מוילנא יצא פעם מחוץ לעיר ופגע ביהודי כפרי שנסע בעגלה רתומה לסוס ופרה, שהם אסורים באסור כלאים. ניסה הרב לשכנע את הכפרי בחומרת אסור כלאים, אך הלה לא שם את לבו כלל לדבריו.

נסה הרב לאיים עליו באיומים שונים, אך גם זאת היה ללא הועיל.

התאזר הרב בגאונה לשם שמים ופנה אליו בחומרה רבה: "הידעת? שאני הוא הרב הגדול מוילנא, אשר שמי הולך לפני בכל המדינות, ומיד בשובי לוילנא אכריז עליך נידוי?"

נבהל הכפרי, השליך את המושכות מידי, והתיר את הכלאים מהעגלה.

תַּבּוּנָה

רבי זלמן סורוצקין בבאור הפסוק: "וַיִּשְׁלַח מֶלֶאךָ וַיֵּצְאוּנוּ מִמִּצְרָיִם" שֶׁמֶפֶרֶשׁ שֵׁם רֶשׁ: מֶלֶאךָ זֶה מֹשֶׁה, מְבִיא שְׁמֵקִשִׁים שֶׁהָרִי מֹשֶׁה רִבְנוּ הָיָה עָנוּ מִכָּל הָאָדָם עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְאִם כֵּן, כִּיצַד יִתְכַּן שֶׁהוּא קָרָא לַעֲצָמוֹ מֶלֶאךָ, בְּפִנְיָתוֹ לְמֶלֶךְ אֱדוֹם?

התרוץ מובן על פי המשל הזה שכשם שרבי אבלי פוסל לבר מוילנא פנה בדרך של גדולה וגאונה כדי להציל את הכפרי מעברה, כך עשה משה רבנו, כדי להטיל אימה על מלך אדום שלא יחסום את הדרך למעבר בני ישראל. הוא כביכול התפאר כי מלך הוא, המוציא את ישראל ממצרים, ולכן על מלך אדום לשמוע לבקשתו.

ומוסיף רבי זלמן סורוצקין: אולם התפארות זו של משה לא הועילה, ואין זאת אלא מפני שטובה ציפורנו של כפרי יהודי מכרסו של מלך אדום. הגוים אינם מתפעלים כמעט מקדושה, מנסים ואף מנסי יציאת מצרים הגדולים והנשגבים. ולכן, משה בדבריו לא הצליח לשכנע את מלך אדום לפנות את הדרך לבני ישראל.

מתוך הספר 'אוצר המשלים על התורה'

מִצְאוּ אֶת 10 הַהֲבִדָּלִים

מלון פארק נתניה | חמישי עד מוצ"ש י"ד-ט"ו בתמוז (10-12 ביולי)

גם אתה יכול לעסוק בקירוב

מכיר בחור שיכול להפסיק?
ספר לו על סמינר רווקים!

בהשתתפות:
הרב מיכאל לסרי
הרב זמיר כהן
הרב יגאל כהן
הרב אהרון לוי
הרב שלמה שבקס
הרב איתי שמן
הרב צביאלי בן צור

בסמינר ידונו
בנושאים הבאים:
אמונה ומדע, זהות יהודית,
גוף ונשמה, גורל וייעוד,
גלגול נשמות, אחרית הימים.

לפרטים והרשמה 072-3318243

מיועד לציבור שאינו שומר תורה ומצוות

סמינר ערכים

בסמינר ידונו בנושאים הבאים:
אמונה ומדע, זהות יהודית, גוף ונשמה, גורל וייעוד, גלגול נשמות, אחרית הימים.

סמינר רווקות

מלון 'קרלטון' נהריה
חמישי-מוצ"ש כ"א-כ"ג תמוז 17.07.2025
072-330-5599

מיועד לציבור שאינו שומר תורה ומצוות

הזכות שלך
לעסוק בקירוב
היו גם אתם שותפים בקירוב והמליצו על הסמינרים הקרובים

סמינר ערכים משפחות

חמישי עד מוצ"ש, 17-19 ביולי, כ"א-כ"ג בתמוז, מלון כינר-טבריה

072-331-8245

עם מיטב המרצים:
הרב מיכאל לסרי
הרב זמיר כהן
הרב שלמה קדוש
הרב שלמה שבקס
הרב דוד ברוורמן

בנושאים:
חינוך
משפחה
הבית היהודי
העולם שמעבר
ועוד

מיועד לציבור
שאינו שומר תורה ומצוות

ערכים אשכנזי

072-330-35-80

היו מנויים והפיצו את העלון

ערכים אשכנזי במהדורה דיגיטלית

שלחו את המילה 'הצטרפות' לכתובת: alon@arachim.org